

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

2762

Na temelju članka 7. stavka 3. Zakona o državnim potporama (»Narodne novine«, broj 47/2014) i članka 31. stavka 2. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 150/2011 i 119/2014), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 11. prosinca 2014. godine donijela

ODLUKU

O DONOŠENJU SMJERNICA POLITIKE DRŽAVNIH POTPORA ZA RAZDOBLJE 2015. – 2017.

I.

Donose se Smjernice politike državnih potpora za razdoblje 2015. – 2017., u tekstu koji je sastavni dio ove Odluke.

II.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u »Narodnim novinama«.

Klasa: 022-03/14-04/469

Urbroj: 50301-05/16-14-2

Zagreb, 11. prosinca 2014.

Predsjednik

Zoran Milanović,
v. r.

SMJERNICE POLITIKE DRŽAVNIH POTPORA ZA RAZDOBLJE 2015. – 2017.

1. UVOD

Danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, 1. srpnja 2013. godine, Zakonom o državnim potporama (»Narodne novine«, br. 72/2013 i 141/2013) uvedena je u sustav državnih potpora u Republici Hrvatskoj politika državnih potpora kao novi mehanizam kojim će u određenom, trogodišnjem razdoblju, biti postavljeni prioritetni ciljevi pri dodjeli državnih potpora i svrha učinkovitog korištenja sredstava državnog proračuna. Politika državnih potpora sastavni je dio i novog Zakona o državnim potporama (»Narodne novine«, broj 47/2014).

Za provedbu i nadzor provedbe politike državnih potpora u Republici Hrvatskoj u okviru mjera fiskalne politike Republike Hrvatske, u skladu sa Zakonom o državnim potporama, nadležno je Ministarstvo financija.

Osnovni instrument tog mehanizma su smjernice politike državnih potpora, čijim se sadržajem kao uputama, trebaju voditi davatelji državnih potpora (osim davatelja državnih potpora jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave) pri planiranju i izradi novih prijedloga državnih potpora. Smjericama politike državnih potpora navode se opći i posebni ciljevi dodjele državnih potpora čijem ostvarenju davatelji trebaju težiti imajući na umu pored same svrhe državnih potpora i raspoloživost proračunskih sredstava za provedbu mjera državnih potpora.

Smjernice politike državnih potpora donosi Vlada Republike Hrvatske, slijedeći politiku državnih potpora Europske unije i Smjernice ekonomske i fiskalne politike Republike Hrvatske za razdoblje 2015. – 2017.

Kao i Zakon o državnim potporama, ove Smjernice odnose se samo na državne potpore industriji i uslugama, ne na državne potpore u poljoprivredi i ribarstvu.

2. DRŽAVNE POTPORE U REPUBLICI HRVATSKOJ U PRETHODNOM RAZDOBLJU

U razdoblju do 1. srpnja 2013. godine, državne potpore u Republici Hrvatskoj dodjeljivane su prema planovima i programima svakog davatelja posebno, bez jedinstveno određenog smjera postupanja te bez izričito određenih »nepoželjnih« davanja.

Nekoherentnost sustava državnih potpora vidljiva je u udjelu državnih potpora u bruto domaćem proizvodu (BDP). Prema zadnjem službenom izvješću o državnim potporama (Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja) iznos dodijeljenih horizontalnih državnih potpora industriji i uslugama, mjeren udjelom u BDP-u u Republici Hrvatskoj u 2012. godini bio je 0,3%, a sektorskih 1,11%.

Iz navedenog je vidljiva i struktura dodijeljenih državnih tj. omjer sektorskih i horizontalnih državnih potpora. Dok su u Europskoj uniji u 2012. godini sektorske državne potpore, one koje u većoj mjeri narušavaju tržišno natjecanje i prema tome su »nepoželjne«, činile tek oko 15% ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama, iako bez sektora željeznica, u Republici Hrvatskoj one su u istom razdoblju činile 69,8% (iako manje nego 2011. godine kad su bile 73,9%) ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama, ostavljajući samo 30,2% (iako više nego 2011. godine kad su bile 26,1%) državnih potpora »poželjnim« horizontalnih ciljevima.

Takav omjer ukazuje na potrebu za još jačim naporima boljeg planiranja ciljeva i sredstava u obliku državnih potpora kako bi se, uz slijeđenje uputa iz ovih Smjernica, došlo do slike strukture dodijeljenih državnih potpora u Republici Hrvatskoj kakva je u Europskoj uniji.

Provedba politike državnih potpora u 2014. godini, temeljem Smjernica politike državnih potpora za razdoblje 2014. – 2016., pokazala se uspješnom i dobrim pokazateljem budućih planiranja državnih potpora. Ministarstvo financija je tijekom 2014. godine ocijenilo usklađenim s politikom državnih potpora programe državnih potpora usmjerene upravo i samo horizontalnim ciljevima, kao što su regionalne potpore, državne potpore malim i

srednjim poduzetnicima, državne potpore za istraživanje, razvoj, inovacije, zaštitu okoliša, zapošljavanje i usavršavanje, te za usluge od općeg gospodarskog interesa. Kako je riječ o novim prijedlozima državnih potpora, njihovom dodjelom utjecat će se u budućem razdoblju i na promjenu u strukturi dodijeljenih državnih potpora, tj. odnosa sektorskih i horizontalnih državnih potpora, a u korist horizontalnih državnih potpora.

Usmjerenje ispunjenju ovih ciljeva komplementarno je gospodarskoj, posebno industrijskoj, politici i stvaranju makroekonomske stabilnosti kako bi se u većoj mjeri ostvarila veća konkurentnost hrvatskog gospodarstva i uvjeti održivog gospodarskog rasta.

3. POLITIKA DRŽAVNIH POTPORA EUROPSKE UNIJE

Iako su državne potpore, u načelu, proglašene nespojivima s unutarnjim tržištem Europske unije, i samim Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (SL C 326, 26. 10. 2012., pročišćeni tekst), za određene ciljeve njihova dodjela je dopuštena i smatraju se prihvatljivima. Osnovno načelo za dodjelu takvih »dopuštenih« državnih potpora jest, slobodno prevedeno, »manje, ali pametnije« (»less but better targeted«).

3.1. Modernizacija sustava državnih potpora

Proces modernizacije sustava državnih potpora predstavlja reformu cjelokupne politike državnih potpora Europske unije.

Ključni ciljevi procesa modernizacije sustava državnih potpora kojeg provodi Europska komisija, u skladu s Priopćenjem Europske komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija (COM/2012/0209 final), su:

- davanje prioriteta slučajevima koji imaju znatan učinak na jedinstveno tržište kroz pojačanu kontrolu mjera prije provedbe te nadzor nakon provedbe, te
- osiguranje da su deficitarni državni proračuni usmjereni na slučajeve koji predstavljaju stvarne tržišne neuspjehe, odnosno izbjegavanje slučajeva u kojima se podržavaju oni projekti koji mogu biti samostalno provedeni bez državnih intervencija, te posebno
- noveliranje pravila o državnim potporama koje Europska komisija ne mora odobriti prije njihove dodjele, kako bi se smanjila administrativna opterećenja te državama članicama Europske unije omogućilo lakše dodjeljivanje dobro usmjerenih državnih potpora.

U skladu s takvim ključnim ciljevima, a na temelju moderniziranog sustava, postupanje s državnim potporama trebalo bi biti olakšano, a same mjere državnih potpora bile bi dobro osmišljene i odmjerene te usmjerene na jasno prepoznate slučajeve tržišnog neuspjeha i ciljeve od općeg i zajedničkog interesa, a tržišno natjecanje narušavale bi u najmanjoj mogućoj mjeri.

Državne potpore, u svakom slučaju, moraju biti osmišljene i provedene na način kojim se državi članici pomaže ponovno pokrenuti rast, osiguravajući, istovremeno, fiskalnu održivost. Dodjelu »loših« državnih potpora treba, u svakom slučaju, izbjegavati. Lošom državnom potporom smatra se svaka ona potpora koja poduzetniku ne daje pravi poticaj, već samo istiskuje privatne investicije i održava na životu neučinkovite i neodržive poduzetnike.

Nadzor državnih potpora jedan je od osnovnih stupova funkcioniranja jedinstvenog tržišta, jer se njime osigurava da su poduzetnici sposobni natjecati se pod jednakim uvjetima; bez obzira gdje djeluju, pruža se zaštita od upuštanja država članica u međusobno natjecanje u subvencioniranju, što je i na njihovu i na štetu općih europskih interesa.

3.2. Dopuštene državne potpore

U skladu s Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, sljedeće kategorije državnih potpora se mogu smatrati spojivima s unutarnjim tržištem, nakon odgovarajućeg postupka provjere koji se provodi i nakon njihove pozitivne ocjene:

- potpore za promicanje gospodarskog razvoja područja na kojima je životni standard neuobičajeno nizak ili na kojima postoji velika podzaposlenost;
- potpore za promicanje provedbe važnog projekta od zajedničkog europskog interesa ili za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu neke države članice;
- potpore za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja ako takve potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu;
- potpore za promicanje kulture i očuvanje baštine ako takve potpore ne utječu na trgovinske uvjete i tržišno natjecanje u Europskoj uniji u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu;
- druge vrste potpora koje Vijeće odredi svojom odlukom na prijedlog Komisije.

Vrste državnih potpora, uređene ponajprije aktima Europske komisije, na to ovlaštene samim Ugovorom o funkcioniranju Europske unije i uredbama Vijeća, koje se mogu dodijeliti pod uvjetima i kriterijima u njima propisanim su:

- regionalne potpore,
- državne potpore za malo i srednje poduzetništvo,
- državne potpore za zapošljavanje,
- državne potpore za usavršavanje,
- državne potpore za zaštitu okoliša,
- državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije,
- državne potpore u obliku rizičnog kapitala,
- državne potpore za sanaciju i restrukturiranje,
- državne potpore za kulturu i očuvanje baštine, uključujući audiovizualna djela,
- državne potpore za radiodifuzijske usluge,

- državne potpore dodijeljene za troškove nastale uslijed liberalizacije tržišta električne energije (samo u određenom razdoblju i u određenim državama članicama),
- državne potpore za poštanske usluge,
- državne potpore za brodogradnju,
- državne potpore za razvoj širokopojasne mreže,
- državne potpore sektoru prometa,
- državne potpore za usluge od općeg gospodarskog interesa,
- državne potpore u slučaju određenih prirodnih katastrofa,
- državne potpore za prijevoz stanovnika udaljenih regija,
- državne potpore za infrastrukturu.

Među navedenim kategorijama državnih potpora koje je, poštujući pravila, dopušteno dodjeljivati nalaze se i državne potpore financijskom sektoru, uvedene u sustav ponajprije kao mjera nošenja s posljedicama globalne ekonomske krize.

Prema izvješću Europske komisije iz 2013. godine, tri glavna područja u koja su bila usmjeravana sredstva u obliku državnih potpora u državama članicama Europske unije u 2012. godini su:

- regionalni razvoj,
- zaštita okoliša uključujući uštedu energije te
- istraživanje, razvoj i inovacije.

Države članice u manjoj su mjeri dodjeljivale državne potpore za malo i srednje poduzetništvo kao i državne potpore za zapošljavanje i usavršavanje.

4. CILJEVI I PRIORITETI VLADE REPUBLIKE HRVATSKE U PODRUČJU DRŽAVNIH POTPORA U RAZDOBLJU 2015. – 2017.

4.1. Opće mjere

U skladu s ciljevima Strategije Europa 2020. čijim bi se ostvarenjem u svakoj državi članici Europske unije postigli viši stupnjevi zaposlenosti, proizvodnosti i socijalne kohezije, potrebno je usmjeriti se na uređenje i održanje jedinstvenog unutarnjeg tržišta kojeg se, prvenstveno, pomoću nadzora nad državnim potporama, može zaštititi od nepoštena tržišne utakmice – temeljne zapreke njegovom nesmetanom funkcioniranju i daljnjem razvoju. Upravo je tržišno natjecanje jedan od osnovnih pokretača razvoja gospodarstva, a nadzor državne potpore kao jedan od njegovih osnovnih elementa ima ključnu ulogu u zaštiti i jačanju tržišta.

Sve kategorije državnih potpora nemaju isti učinak na tržišno natjecanje. One koje predstavljaju mjere horizontalne prirode usmjerene ostvarenju opće željenog cilja mogu predstavljati pozitivan instrument ostvarenja državnih gospodarskih programa, dok one namijenjene jednom određenom sektoru industrije mogu predstavljati, i često jesu, značajno narušavanje tržišne utakmice te bi se, kao takve, trebale izbjegavati. Osnovni cilj politike državnih potpora u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2015. – 2017. je smanjiti udio sektorskih državnih potpora u ukupno dodijeljenim državnim potporama, te ih u što većoj mjeri približiti razini usporedivoj s onom u Europskoj uniji.

4.2. Državne potpore po kategorijama u razdoblju

2015. – 2017.

Odgovarajućom politikom državnih potpora doprinosi se ostvarenju ciljeva Strategije Europa 2020. Njena karakterizacija kao »odgovarajuće« ogleđa se u njenoj sposobnosti da potiče i podržava inicijative za inovativnim, učinkovitim i ekološki prihvatljivim tehnologijama, olakšavajući pritom pristup javnim sredstvima za investicije, rizični kapital te za financiranje istraživanja i razvoja.

Davatelji državnih potpora u Republici Hrvatskoj moraju osigurati da su državne potpore koje namjeravaju dodijeliti dobro osmišljene, jasno usmjerene upravo na slučajeve tržišnog neuspjeha i ciljeve od općeg interesa te da u najmanjoj mogućoj mjeri narušavaju tržišno natjecanje.

Potiču se davatelji državnih potpora da nastoje da sredstva koja namjeravaju dodijeliti kao državne potpore budu namijenjena:

- istraživanju, razvoju i inovacijama,
- ekološkim tehnologijama,
- razvoju ljudskog kapitala,
- investicijama,

promičući pritom rast, usavršavanje i zapošljavanje te zaštitu okoliša.

Razvoj ljudskog kapitala te inovacija predstavlja jedan od najznačajnijih pokretača gospodarskog rasta i konkurentnosti nacionalne ekonomije. Nove ideje u obliku inovacija imaju potencijal prerasti u nove proizvode i usluge koje će utjecati na jačanje gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta. Mjere državnih potpora dane poduzetnicima s ciljem usavršavanja, općeg i posebnog karaktera, njihovih zaposlenika predstavljaju podlogu za daljnji razvoj te jačanje konkurentnosti gospodarstva. Od pomoći će biti i mjere državnih potpora za novoosnovane poduzetnike. Dodatno, određene kategorije radnika u nepovoljnom položaju (primjerice mlađih osoba) ili radnika s invaliditetom mogu imati teškoća s pristupom na tržište rada, stoga bi se određene mjere državnih potpora trebale usmjeriti na ove skupine radnika. Državne potpore za razvoj širokopojasne mreže imaju, također, veliku ulogu u osiguranju rasta i inovacija.

Jedan od poželjnih ciljeva državnih potpora je i zaštita okoliša. Davatelji državnih potpora mogli bi putem državnih potpora olakšati poduzetniku – korisniku državne potpore – premašivanje standarda Europske unije za zaštitu okoliša, odnosno u slučaju nepostojanja standarda Europske unije, povećanje razine zaštite okoliša, te time pomoći stvaranju održivog razvoja gospodarstva. Posebna pozornost trebala bi se usmjeriti stvaranju mjera kojima se povećava energetska učinkovitost zgrada.

Dodatno, radi ostvarenja kohezije, regionalne potpore (posebno s ciljem osnivanja novih poslovnih djelatnosti te proširenjem postojećih, ali i otvaranjem radnih mjesta u nerazvijenijim područjima) bit će od velikog značaja. Regionalne potpore pomažu razvoju nerazvijenijih područja podržavanjem ulaganja i otvaranjem radnih mjesta na održiv način. Time se po gospodarskom rastu ujednačuju različiti dijelovi države te osigurava stabilnost i na mikroekonomskoj razini.

Osim »poželjnih« državnih potpora, u iznimnim slučajevima i ne odstupajući od strogih pravila kojima su uređene, davatelj državne potpore mogao bi dodijeliti i druge vrste državnih potpora. Jedna od tih – zapravo, jedne od najosjetljivijih sektorskih potpora, državne potpore financijskom sektoru mogle bi se dodjeljivati samo dok postoji krizna situacija koja uzrokuje zaista iznimne okolnosti u kojima je cjelokupna financijska stabilnost u opasnosti, a s ciljem sprječavanja većih asimetrija u državama članicama koje bi mogle dodatno rascjepkati jedinstveno tržište i izazvati njegovu financijsku nestabilnost. Također i potpore za sanaciju i restrukturiranje poduzetnicima u teškoćama, potpore za koje se smatra da spadaju među vrste državnih potpora koje najviše narušavaju tržišno natjecanje, trebale bi se dodjeljivati samo u nužnim situacijama i pod strogo određenim uvjetima, te bi kao posljedicu trebale imati dugoročnu održivost poduzetnika u pitanju. Načelo jednokratne dodjele ostaje osnovno za dodjelu ove vrste državnih potpora, a restrukturiranje bi trebalo biti usmjereno reorganizaciji i racionalizaciji djelatnosti poduzetnika na učinkovitiji način, što obično uključuje napuštanje djelatnosti koje uzrokuju gubitke, restrukturiranje postojećih djelatnosti koje ponovno mogu postati konkurentne te diversifikaciju u smjeru novih i održivih djelatnosti.

4.3. Ciljevi dodjele državnih potpora u razdoblju

2015. – 2017.

Prema Smjernicama ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2015. – 2017. predviđa se smanjenje iznosa subvencija za brodogradnju, što je u skladu s dinamikom financiranja dogovorenom s Europskom komisijom u planovima restrukturiranja brodogradilišta. Veliki naponi usmjereni su na ostvarenje ciljeva Sporazuma o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014. – 2020., koji se, između ostalog, dotiču gospodarske konkurentnosti, zaštite okoliša i učinkovitosti resursa, razvoja održive i suvremene prometne i mrežne infrastrukture te sudjelovanja na tržištu rada i kvalitete obrazovanja.

U skladu s navedenim preporukama za usmjeravanjem sredstava te u skladu s ciljevima za koje se preporučuje dodjela državnih potpora u pravilima pravne stečevine Europske unije o dodjeli različitih vrsta državnih potpora, u ovome poglavlju Smjernica navode se primarni ciljevi čijem bi ostvarenju davatelji državnih potpora trebali težiti prilikom planiranja i dodjele pojedine vrste državne potpore (kako vrsta čije se davanje podupire tako i onih za koje se savjetuje smanjenje sredstava).

1. Regionalne potpore, kojima je osnovni cilj smanjenje jaza u razvijenosti regije kojoj se potpore daju u odnosu na razvijenije regije, trebalo bi, u potpomognutoj regiji, osobito dodjeljivati za:

- povećanje broja novozaposlenih kod korisnika,
- stvaranje novih neizravnih radnih mjesta,
- stručno usavršavanje,
- osnivanje novih poslovnih djelatnosti,
- proširenje postojećih poslovnih djelatnosti,
- širenje raznolikosti proizvodnje poslovne djelatnosti,
- koncentraciju gospodarskih aktivnosti,
- transfer tehnologije,
- stvaranje nove tehnologije.

2. Državne potpore za male i srednje poduzetnike trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- poticanje ulaganja u poduzetnike,
- povećanje broja novozaposlenih kod korisnika,
- povećanje dostupnosti rizičnog kapitala za male i srednje poduzetnike.

3. Državne potpore za zaštitu okoliša trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- premašenje standarda Europske unije za zaštitu okoliša, odnosno u slučaju nepostojanja standarda Europske unije, povećanje razine zaštite okoliša,
- omogućenje poduzetnicima poštivanja novih standarda Europske unije koji dižu razinu zaštite okoliša, a koji još nisu stupili na snagu,
- ulaganje u mjere energetske učinkovitosti, posebno u projekte energetske učinkovitosti zgrada,
- ulaganje u energetske učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje,
- ulaganja u visoko učinkovitu kogeneraciju,
- promicanje energije iz obnovljivih izvora energije,
- ulaganje u zbrinjavanje onečišćenih lokacija,
- ulaganje u recikliranje i ponovnu uporabu otpada,

– troškove studije zaštite okoliša.

4. Državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

– projekte istraživanja i razvoja, posebno troškove studije izvedivosti,

– inovacijske klastere,

– podršku inovacijama, posebno malim i srednjim poduzetnicima,

– inovacije procesa i organizacije poslovanja.

5. Državne potpore za usavršavanje trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

– programe općeg i posebnog usavršavanja.

6. Državne potpore za zapošljavanje trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

– zapošljavanje radnika u nepovoljnom položaju,

– zapošljavanje radnika s invaliditetom,

– olakšanje radnih uvjeta radnicima s invaliditetom.

7. Državne potpore za kulturu i očuvanje baštine trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

– ulaganje, posebno infrastrukturno,

– pretprodukciju, produkciju i distribuciju audiovizualnih djela.

8. Državne potpore za radiodifuzijske usluge trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

– sadržaj pruženih radiodifuzijskih usluga od strane korisnika državnih potpora, s osobitim koristima za krajnje korisnike.

9. Državne potpore za poštanske usluge trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

– pružanje univerzalnih poštanskih usluga krajnjim korisnicima.

10. Državne potpore za brodogradnju trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

– nadgradnju ili modernizaciju brodogradilišta, te za poboljšanje produktivnosti postojećih objekata i opreme, ako se dodjeljuju kao regionalne potpore,

– korištenje tehnološki novih ili značajno poboljšanih proizvoda, ako se dodjeljuju kao potpore za inovacije.

11. Državne potpore za razvoj širokopoljasne mreže trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

– veću pokrivenost širokopoljasne mreže,

- razvoj dodatnog kapaciteta i veće brzine,
- približavanje krajnjim korisnicima usluge širokopojasne mreže.

12. Državne potpore sektoru prometa, ako se dodjeljuju poduzetnicima u željezničkom prometu, daju se osobito za:

- postizanje interoperabilnosti, sigurnosti i razvoja visokobrzinske željeznice,
- održanje konkurentnosti željezničkog prometa u odnosu s drugim oblicima prometa koji uzrokuju veća zagađenja ili znače veće vanjske troškove,
- ograničenje učinka željezničkog prometa na okoliš,
- poboljšanje sigurnosti željezničkog prometa,
- jačanje sposobnosti željezničkog poduzetnika za samofinanciranjem i/ili financiranjem svojih potreba za ulaganjem iz prihoda od sadašnjih i budućih prijevoznih djelatnosti,
- preoblikovanje prijevoza tereta iz zaštićene djelatnosti koja uživa isključiva prava u djelatnost koja je konkurentna na otvorenom tržištu,

ako se dodjeljuju društvima za upravljanje brodovima, daju se osobito za:

- upravljanje posadom,
- tehničko upravljanje plovilom,

ako se dodjeljuju sektoru pomorskog prometa, daju se osobito za:

- sigurnost, učinkovitost, pouzdanost i ekološku prihvatljivost pomorskog prometa,
- upis brodova u hrvatski upisnik brodova i povrat brodova pod hrvatsku zastavu,
- konsolidaciju pomorskog prometa,
- održavanje i poboljšavanje pomorskog know-how-a,
- zaštitu i promicanje zaposlenosti europskih pomoraca,
- promicanje novih usluga u području kratkopružnog pomorskog prijevoza,

ako se dodjeljuju sektoru zračnog prometa, daju se osobito za:

- zračnim lukama za ulaganja, posebno infrastrukturna,
- zračnim prijevoznicima za otvaranje novih zračnih linija ili novih voznih redova s češćim letovima, čime se povećava povezivanje regije.

13. Državne potpore za prijevoz stanovnika udaljenih regija daju se za:

– troškove karata zračnog ili pomorskog prijevoza putnika udaljenih regija.

14. Državne potpore za usluge od općeg gospodarskog interesa trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

– osiguranje nesmetanog pružanja usluga od općeg gospodarskog interesa krajnjim korisnicima.

15. Državne potpore financijskom sektoru daju se za:

– osiguranje financijske stabilnosti tj. sprječavanje velikih negativnih učinaka prelijevanja na ostatak bankarskog sustava koji bi mogli proizaći iz propasti kreditne institucije te osiguranje kontinuiranog, odgovarajućeg kreditiranja realnog gospodarstva od strane bankarskog sustava u cjelini.

16. Državne potpore za sanaciju i restrukturiranje trebale bi se dodjeljivati samo za:

– održanje likvidnosti (potpora za sanaciju),

– ponovnu uspostavu dugoročne održivosti poduzetnika u teškoćama (potpora za restrukturiranje),

– pomoć za likvidnost radi pružanja potpore restrukturiranju poduzetnika (privremena potpora za restrukturiranje).

17. Državne potpore u slučaju određenih prirodnih katastrofa daju se za:

– troškove šteta nastalih kao izravna posljedica potresa, snježnih lavina, odrona tla, poplava tornada, uragana, erupcija vulkana i šumskih požara.

18. Državne potpore za infrastrukturu trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

– izgradnju ili nadogradnju istraživačkih infrastruktura,

– izgradnju ili nadogradnju energetske infrastrukture,

– izgradnju ili nadogradnju sportske i višenamjenske rekreativne infrastrukture.

4.4. Postupanje davatelja državnih potpora

Najvažniju ulogu u ostvarenju zadanih ciljeva i doprinosu učinkovitosti dodijeljenih državnih potpora u Republici Hrvatskoj imaju sami davatelji državnih potpora, koji su prilikom izrade prijedloga državnih potpora osobito dužni voditi računa te iskazivati u prijedlozima državnih potpora koje dostavljaju Ministarstvu financija na mišljenje, u skladu sa Zakonom o državnim potporama:

(i) usklađenost glavnih ciljeva dodjele državne potpore iz svoga programa (ili, iznimno, pojedinačne državne potpore) s ciljevima odgovarajuće kategorije državnih potpora iz ovih Smjernica,

(ii) ako je moguće, detaljnu razradu ciljeva dodjele državnih potpora, s brojčanim prikazom očekivanih ostvarenja nakon dodjele državnih potpora te mjerljivim pokazateljima učinkovitosti,

(iii) jasno određenje kriterija za mjerenje učinkovitosti državne potpore tijekom i nakon provedbe programa državne potpore, odnosno nakon dodijeljene pojedinačne državne potpore,

(iv) ako je moguće, opis raspoloživih proračunskih sredstava za mjere državnih potpora, u skladu sa smjericama ekonomske i fiskalne politike te obvezama u okviru postupka prekomjernog deficita (odnosno opis raspoloživih proračunskih sredstava za sufinanciranje mjera državnih potpora u okviru strukturnih i kohezijskih fondova Europske unije),

(v) opis korištenja državnih potpora i učinkovitosti dodijeljenih državnih potpora u prethodnim godinama u svrhu izbjegavanja dodjele državnih potpora kojima se ne ostvaruju željeni učinci.

Prilikom planiranja davanja bilo koje vrste državnih potpora, davatelji državnih potpora trebaju se voditi sljedećim općim odrednicama:

1. Dodjela državnih potpora, u pravilu, ne bi smjela predstavljati zamjenu privatnom financiranju, već nadopunu. Svaka državna potpora mora imati poticajni učinak, mora, u načelu, navesti korisnika na aktivnosti koje ne bi poduzeo bez primanja državne potpore, a da bi se to ostvarilo davatelj državne potpore mora postaviti temelje u obliku jasno isplaniranih mjera.

2. Mjera državne potpore koja nije usmjerenja rješavanju tržišnih neuspjeha i nema poticajni učinak zapravo predstavlja nepotrebno trošenje javnih sredstava, ali čini i štetu jedinstvenom unutarnjem tržištu pogoršavajući uvjete tržišne utakmice. Državna potpora trebala bi predstavljati instrument uspješnog i učinkovitog raspolaganja javnim sredstvima.

3. Davatelji državnih potpora trebaju osobito oprezno postupati pri odlučivanju o davanju državnih potpora koje, po svojoj prirodi, imaju negativniji učinak na tržišno natjecanje. To su prvenstveno sektorske potpore, za koje iznos i učestalost dodjele u razdoblju 2015. – 2017. treba smanjiti na najmanju moguću mjeru.

4. Davatelji državnih potpora trebali bi nastojati planirati dodjelu državnih potpora temeljem programa državnih potpora (a u što manjoj mjeri pojedinačnih državnih potpora), posebno onih izrađenih u skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014.) a koje Europska komisija ne odobrava prije njihove provedbe (tzv. državne potpore izuzete od obveze prijave Europskoj komisiji).

5. ZAKLJUČNO

Republika Hrvatska uključena je u postupak prekomjernog deficita te su mjere usmjerene fiskalnoj prilagodbi i provedbi strukturnih reformi koje će omogućiti jačanje hrvatskog gospodarstva i konkurentnosti nužne.

Državne potpore instrument su čijom se pravilnom i pametnom upotrebom može u značajnoj mjeri doprinijeti jačanju gospodarstva Republike Hrvatske. Stoga je nužno pomno planirati dodjele državnih potpora, izabrati najučinkovitije mjere te pratiti njihovu provedbu i ostvarenje prethodno postavljenih ciljeva.

Slijedeći ove Smjernica i postupajući u skladu s njima u sljedećem trogodišnjem razdoblju, davatelji državnih potpora će prilikom planiranja i izrade prijedloga državnih potpora, a Ministarstvo financija prilikom ocjene prijedloga državnih potpora, moći ostvariti prijeko potrebnu pravilnu i razumnu upotrebu državnih potpora.

Najveći naglasak i odgovornost ipak ostaju na davateljima državnih potpora koji u svrhu ostvarenja ciljeva zadanih ovim Smjernicama, te Smjernicama ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2015. – 2017., a pazeći na ograničenja proračunskih sredstava, nužno moraju uložiti napore radi pravilnog određenja intenziteta i usmjerenja pojedinih državnih potpora k postavljenim ciljevima.

Provedba politike državnih potpora u Republici Hrvatskoj, usklađena s politikom državnih potpora Europske unije, trebala bi omogućiti ostvarenje krajnjeg cilja – promjene u strukturi državnih potpora povećanjem udjela horizontalnih državnih potpora uz istodobno smanjenje sektorskih državnih potpora.

Sektorske državne potpore postojat će u kontekstu programa restrukturiranja dosadašnjih gubitaša koji u budućnosti više neće generirati negativne poslovne rezultate, a time i smanjiti potrebu za državnom intervencijom u obliku izravnih novčanih transfera, državnih jamstava, otpisa dugova ili pretvaranja potraživanja u kapital.

Navedene mjere i dužnosti davatelja državnih potpora kao i ovlasti Ministarstva financija, trebale bi osigurati uspostavu jedinstvenog sustava planiranja, dodjele i uspješne provedbe državnih potpora, vođenih konciznom i gospodarskom rastu usmjerenom politikom državnih potpora, te učinkovitošću kao osnovnim načelom.